

Kitare

Kazalo

1) Povzetek.....	2
2) Uvod.....	3
3) Akustične kitare.....	3
a) Zgodovina.....	3
b) Konstrukcija.....	4
I) Klasična kitara.....	5
II) Akustična kitara.....	6
c) Način igranja.....	6
d) Zvrsti in veliki kitaristi.....	7
4) Električne kitare.....	7
a) Zgodovina.....	7
b) Konstrukcija.....	8
c) Ojačevalči, magneti in efekti.....	9
I) Magnetni.....	9
II) Ojačevalci.....	10
III) Efekti.....	10
d) Način igranja.....	11
e) Zvrsti in veliki kitaristi.....	11
Električna kitara se upravlja v zelo veliko zvrsteh glasbe. V roku in heavy metalu je obvezna. Zato se bom osredotočil na ti dve zvrsti. Naredil sem tudi kratko anketo v kateri sem spraševal ljudi kateri med naštetimi kitaristi se jim zdi najboljši. Vse jih bom tudi na kratko opisal.....	11
I) Jimi Hendrix.....	12
II) Jimmy Page.....	13
III) Joe Satriani.....	13
IV) Steve Vai.....	13
V) Kirk Hammett.....	14
VI) Slash.....	14
5) Zaključek.....	14
6) Literatura in viri.....	15

1) Povzetek

Kitare lahko razdelimo na akustične in električne. Ločimo jih glede na način ojačitve zvoka. Akustične kitare zvok ojačajo same po sebi, medtem ko električne kitare ne ojačajo zvoka. Ojača ga ojačevalec, ki dobi električni signal iz magnetov, ki so na kitari. Po konstrukciji sta si akustična in električna kitara zelo podobni. Akustična ima votel trup, električna pa ne. Kitare lahko uporabljamo pri najrazličnejših zvrsteh glasbe. Uporabnost električnih kitar lahko razširimo z raznoraznimi efekti, ki spremenijo zvok.

2) Uvod

Kot je iz naslova razvidno bom pisal o kitarah. Za tak naslov sem se odločil, ker tudi sam igram kitaro in me to zanima. Rad bi vam predstavil osnovno zgradbo kitar, zakaj in kako se uporabljajo ter nekaj največjih mojstrov na kitarah. Ker tudi sam ne vem vsega se bom ob raziskovanju najbrž tudi velčiko naučil. Za začetek bom povedal se to, da se bom osredotičil na nam najbolj poznane kitare. To so kitare podobne kitarama na naslovnici. V osnovi jih bom razdelil na električne in akustične kitare. Ločijo se po načinu ojačanja zvoka. Akustične kitare zven strun ojačajo z votlim trupom, ki deluje kot resonančno telo. Pri električnih kitarah zven strun prek magnetov ojača ojačevalec.

3) Akustične kitare

a) Zgodovina

Zgodovina klasične kitare kot jo poznamo danes ni popolnoma jasna.

Strunska glasbila so ena najstarejših in so se pojavila ko je homo sapiens izumil prvi lok pred približno 60000 leti. Stare civilizacije so poznale veliko različnih strunskih glasbil, ki so bile neke vrste harfa, lira ali lutnja. Ta strunska glasbila so imela različno število strun in različne oblike.

V srednjem veku (v 14. stol.) so lutnjo in predhodnico kitare v Evropo prinesla arabska ljudstva, ki so osvajala Španijo in Italijo. Uporabljali so ju za predvsem za spremljanje petja.

Med 15. in 16. stol. (renesansa) se je v Španiji oblikovala prva oblika kitare, ki pa je imela 4-5 strun in ne 6 tako kot klasična kitara, ki jo poznamo danes.

Lutnja

V baroku (17. stol.) je 5 strunska kitara prevzela vodilno vlogo pred svojimi sorodnicami.

V 18. stol.(klasicizem) se pojavi kitara v obliki, ki jo poznamo danes. Ima šest strun in je ušlaena po tonih E, A, D, G, H, E1.

b) Konstrukcija

Pod akustične kitare sem uvrstil kitare, ki ojačanje zvena strun uporabljajo votlo telo. Vendar lahko te kitare ločimo na tiste s plastičnimi in tiste z kovinskimi strunami. Kitari s plastičnimi strunami pravimo tudi klasična in tako jo ločimo od akustične (kitara z železnimi strunami). V osnovi sta ti dve vrsti kitar po konstrukciji podobni.

I) Klasična kitara

Deli klasične kitare

1. glava
2. uglaševalni mehanizem
3. sedlo
4. prečke
5. vrat
6. ubiralka
7. zvočnica
8. krona
9. kobilica
10. trup

Osnovni deli kitare so trup, vrat in glava. S trupom kitara ojača zven strun. Trup tudi zelo vpliva na trajanje zvena in njegovo bravo. Izdelovalci kitar uporabljajo za izdelavo trupa različne kombinacije lesa, ki jih medseboj zlepijo. Na zgornji strani trupa je okrogla zvočnica, ki jo krasi krona. Zvočnica omogoča da se ojačan zven širi po prostoru. Vrat je pritrjen na telo skupaj z glavo. Na vratu je ubiralka s prečkami. Na ubiralki ubiramo strune, prečke pa ločijo polja med posameznimi toni. Na vrhu je glava z uglaševalnim mehanizmom. Strune so pritrjene od kobilice čez sedlo do navijalcev. Z navijalci napnemo ali popustimo struno in tako zvišamo ali znižamo ton. Prve tri strune so plastične in druge tri kovinske.

II) Akustična kitara

Zgradba akustične kitare je podobna, vendar je tu nekaj razlik. Akustična kitara ima močnejši vrat zaradi kovinskih strun. Večinoma imajo tudi večje telo od klasičnih kitar. Vse strune so železne. Nekatere imajo pod zvočnico tudi plastičen ščitnik, ki ščiti pred poškodbami zaradi igranja s trzalico.

Nekatere akustične in klasične kitare imajo v telesu izrez za lažje igranje v višjih legah.

Akustična kitara s stranskim izrezom

c) Način igranja

Poznamo igranje s prsti oz. nohti ter s trzalico. Igranje s prsti se večinoma uporablja na klasični kitari vendar to ni pravilo. Trzalico se ponavadi uporablja za igranje več strun hkrati. Razlikujejo se po debelini in obliki. To delamo z desno roko če smo desničarji in z levo če ne. Z levo roko ubiramo tone na ubiralki. Lahko igramo samo en ton za drugim – melodijo ali pa več naenkrat – akorde.

Trzalica

d) Zvrsti in veliki kitaristi

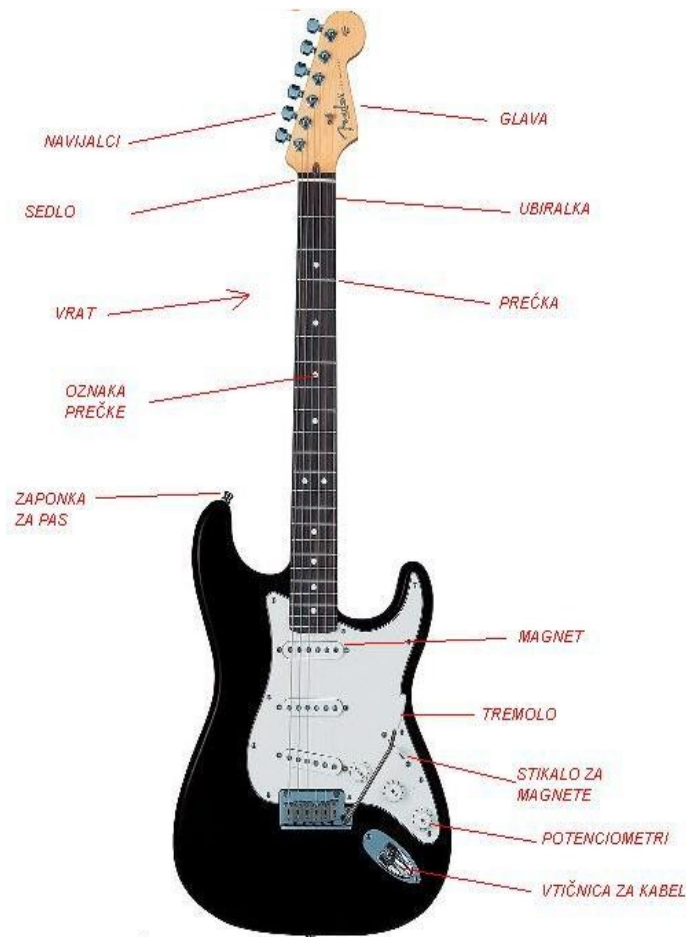
Klasične kitare so namenjene igranju klasičnih skladb, vendar jih kitaristi uporabljajo v skoraj vseh zvrsteh glasbe. Najbolj zani virtuosi nakitari iz preteklosti so Španec Fernando Sor, Njegov sodobnik Nicolo Paganini, ki je obvladal kitaro in violino, Francisco Tarrega, ki je izpopolnil tehniki igranja kitare, Andres Segovia. V današnjem času sta najbolj znana Julian Bream in John Williams. Prav tako lahko tudi akustične kitare srečamo v katerikoli zvrsti. Pogosto jih uporabljajo kantavtorji. To so glasbeniki, ki svojo pesem uglasbijo in jo ponavadi tudi sami izvajajo ob spremljavi ene kitare. V šestdesetih je bil zelo znan Bob Dylan. Pri nas so znani Adi Smolar, Andrej Šifrer, Vlado Kreslin in Tomaž Domicelj.

4) Električne kitare

a) Zgodovina

Električno kitaro so izumili za potrebe popularene glasbe. Narejena je bila da bi premagala omejeno glasnost akustične kitare. Prvo električno kitaro je izdelala tovarna Gibson. Sočasno z električno kitaro so se razvijali tudi ojačevalci. Konstrukcija in delovanje.

b) Konstrukcija

Električna kitara je tako kot akustična kitara sestavljena iz glave, vrata in trupa. Za razliko od akustične ima električna kitara masivno telo, torej ne votlega. Na glavi so navijalci, s katerimi uglasimo strune. Struna potuje čez sedlo do kobilice v katero je vpeta. Na vratu je ubiralka s prečkami. Večina električnih kitar ima oznake na vratu, ki nam pomagajo pri orientaciji na vratu. Na telesu so magneti, ki pretvorijo zvok v električni tok. Stikalo pap uporabljamo za menjavanje različnih magnetov. S potenciometri uravnavamo glasnost in barvo zvoka. Nekaterе kitare imajo tudi tremolo s katerim na hitro spreminjamo višino tona. Na kitari je tudi zaponka za pas da lahko kitaro igramo stoje in vtičnica za kabel po katerem gre električni

tok v ojačevalec. Najbolj znani proizvajalci so Fender, Gibson, ESP, Ibanez, Jackson...

Zelo znana kitara
Gibson Les Paul

c) Ojačevalči, magneti in efekti

Zelo pomemben elementi pri igranju na električno kitaro so tudi ojačevalec, magneti in efekti.

1) Magneti

Magnet ali pick-up je potreben zato, da pretvori nihanje strune v električni signal. Poznamo enojne - single coils in dvojne - humbuckerji magnetne. Dvojni magneti imajo dvojno navitje in dajo bolj obarvan zvok. Na kitari je ponavadi več magnetov na različnih mestih. Lahko jih tudi menjamo in združujemo in tako dobimo različno obarvane zvoke. Znane firme, ki izdelujejo magnetne so EMG, Seymour Duncan, Fender...

Na levi: dvojni magnet
Na desni: enojni magnet

II) Ojačevalci

Signal iz magneta gre preko kabla v ojačevalec. V ojačevalcu se signal ojača in zaniha zvočnik, ki poustvari kitarski zvok. Prvi ojačevalci so bili na elektronke (v kitarskem žargonu lampe, zato se ti ojačevalci imenujejo lampaši). Ker elektronke pri veliki obremenitvi popačijo električni signal, ki pride iz kitare. To popačenje imenujemo distorzija. Kitaristi so ga in ga še vedno s pridom uporabljajo. Ko so se razvili tranzistorji so se razvili tudi tranzistorski ojačevalci. Vendar veliko kitaristov uporablja lampaške ojačevalce še danes ker imajo poseben zvok. Poznamo majhne sobne in velike koncertne ojačevalce. Nekateri ojačevalci imajo zvočnik in ojačevalnik v isti škatli, nekateri pa imajo del za ojačevanje signala v posebni škatli, ki jo imenujemo glava in zvočnike v posebni škatli, ki jo imenujemo box. Najbolj znani proizvajalci so Marshall, Fender, Peavey, Mesa Boogie...

Glava in box znamke Marshall

III) Efekti

Med kitaro in ojačevalec lahko postavimo tudi efekte, ki na določen način popačijo frekvenco in tako lahko dobimo zelo zanimive zvoke. Največkrat uporabljen je efekt distorzije, ki je že vgrajen v večino ojačevalcev. Pogosto se uporabljajo še efekti: Chorus, Wah-Wah, Delay. Chorus efekt ponovi zaigrano stvar, vendar tako hitro, da tega uho ne zazna. Zaradi tega dobimo nek poseben zvok. Wah-Wah efekt poudarja različne frekvence. Upravljamo ga z nogo. Efekt Delay pa

ponovi zaigran ton se enkrat. Znani proizvajalci so Boss, Vox, Line 6...

Efekt

d) Način igranja

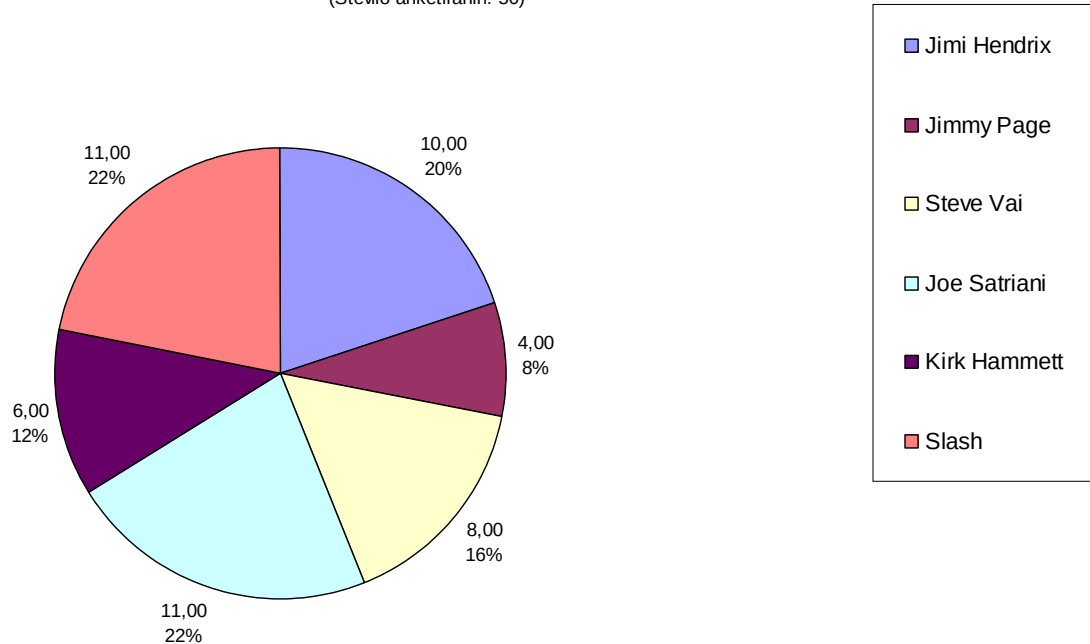
Strune ubiramo tako, kot na akustični kitari. Po njih brenkamo s trzalica, lahko pa tudi s prsti. Pri igranju lahko uporabljamo tudi tremolo ali pa struno zasbendamo. To pomeni struno še bolj napnemo in tako zvišamo ton.

e) Zvrsti in veliki kitaristi

Električna kitara se upravlja v zelo veliko zvrsteh glasbe. V roku in heavy metalu je obvezna. Zato se bom osredotočil na ti dve zvrsti. Naredil sem tudi kratko anketo v kateri sem spraševal ljudi kateri med naštetimi kitaristi se jim zdi najboljši. Vse jih bom tudi na kratko opisal.

Najboljši kitarist

(Število anketiranih: 50)

I) Jimi Hendrix

James Marshall Hendrix se je leta 1942 v Seattlu. Igranja kitare se je učil sam. 1959 se je pridružil prvi skupini Rocking Kings. Čez nekaj let je šel v vojsko, kjer se je poškodoval. Po vrnitvi je igral po ameriki z veliko različnimi glasbeniki. Nekega dne leta 1966 ga je v nekem klubu opazil Chas Chandler – Član skupine The Animals. Nad njim je bil tako navuđen, da ga je povabil v Anglijo, kjer so mu poiskali skupino. Poimenovali so se Jimmy Hendrix Experience. Izdali so tudi album. 1967 so igrali na Monterey International Pop Festivalu v Kaliforniji, kjer je Jimi zažgal svojo kitaro. Bend je kmalu razpadel. Kasneje je Jimi igral še ori nekaterih bendih. Leta 1970 se je zadušil z lastnim bruhanjem. Znan je po obvladanju igranja kitare z zobmi za vratom in seveda po glasbi.

Jimi Hendrix

II) Jimmy Page

Bil je član slavne skupine Led Zeppelin. Je kitarski virtuoz znan tudi po tem, da je igral kitaro z lokom za violino. Po razpadu njegove skupine je nadaljeval samostojno delo.

Jimmy Page, ki igra z lokom

III) Joe Satriani

Je kitarski virtuoz, ki se je igranja kitare naučil sam. Sodeluje z veliko znanimi glasbeniki.

IV) Steve Vai

Njegov učitelj je bil prej omenjeni Joe Satriani. Študiral je glasbo v Los Angelesu. Po sodelovanju z različnimi znanimi glasbeniki je začel solo kariero.

V) Kirk Hammett

Vodilni kitarist heavy metal benda Metallica. Tudi on se je učil pri Joe-u Satriani-u.

VI) Slash

Bivši član benda Guns `n` Roses. Zdaj je v bendu Velvet Revolver. Njegov zaščitni znak sta klobuk in Gibson kitara oblike Les Paul. Iz kitare zna spraviti zelo lep ton.

Slash s kitaro in klobukom

5) Zaključek

Pri pisanju tega referata nisem imel težav. Večino napisanega sem vedel že sam tako, da nisem imel večjih problemov pri iskanju gradiva. Težje sem našel slike, ki bi bile primerne za v referat. Upam da sem vam dobro predstavil kitare in vas mogoče tudi navdušil za njih.

6) Literatura in viri

- Somerville, L., T. Pells, Prevedel: A., Strajnar: Kitara akustična in električna. Ljubljana: DZS, 1994.
- Ardley, N., Prevedla: R., Ravnič, Šivic K.: Svet krog nas: Glasbila. Murska Sobota: Pomurska založba, 1990.
- The ultimate encyclopedia of musical instruments. London: Carlton books limited, 1996.
- http://web.s-gim.kr.edus.si/projekti/splet/2F/el_kitara.htm, 12.5. 2005
- <http://www.netsky.org/robi/meni.html>, 12.5. 2005
- <http://www.netsky.org/robi/nekj.html>, 12.5. 2005
- <http://spc.hostnikar.net:2048/robi/zgodovina.html>, 12.5. 2005
- <http://www2.arnes.si/~msterg/index.htm>, 12.5. 2005
- http://www2.arnes.si/~gzver/Peta%20stran/zsolt_balasko/kitare.html, 12.5. 2005